

КОНТРОЛЬНА ФУНКЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У формуванні детальної та достовірної інформації про діяльність підприємства, організації чи установи для потреб як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів можна отримати за допомогою системи бухгалтерського обліку. А більшій достовірності цієї інформації сприятиме одна із відомих функцій бухгалтерського обліку – контрольна. Роль її надзвичайно особлива та різнобічна. Серед науковців можна інколи вирізнити цілком протилежні підходи і думки. Інколи її навіть ототожнюють в цілому із контролем або відкидають взагалі.

Проблеми функцій бухгалтерського обліку в тому числі й контрольну, ґрунтовно досліджували як вітчизняні вчені, зокрема І.М. Вигівська, А.М. Герасимович, Л.В. Гнилицька, Н.О. Гура, З.В. Гуцайлюк, Л.В. Гуцаленко, Є.В. Калюга, Л.М. Кіндрацька, М.М. Коцупатрий, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський, Ю.А. Кузьмінський, В.Г. Лінник, Л.Г. Ловінська, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська, М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, В.Г. Швець, так і зарубіжні науковці Х. Андерсон, К. Друрі, В.Б. Івашкевич, В.Ф. Палій, Д. Фостер, Ч. Хорнгрен.

Проте проблема питання контрольної функції в бухгалтерському обліку залишилися до кінця не вивчено. Так, Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О., щоби підкреслити її роль, звертають увагу на те, що потрібно з'ясувати та на що повинні бути спрямована контрольна функція під час оцінювання достовірності відображення об'єктів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства. Особливо під час зміни якісних кількісних і структурних характеристик підприємства [3, с. 26].

Н.Г. Вигівська віддає перевагу, не контрольній функції бухгалтерського обліку, а — господарському контролю в цілому, і вважає доцільним розглядати з двох позицій: у вузькому і широкому розумінні. У вузькому розумінні контроль пов'язують з будь якою функцією управління, наприклад, з обліком, коли облік формує інформаційну базу для контролю. В такому випадку під контролем розуміють перевірку діяльності кого-небудь чи що-небудь. Більш широкий зміст у поняття — контроль в управлінні закладається при його визначенні як перевірки дотримання та виконання нормативно поставлених завдань, планів і рішень [1].

Зовсім протилежну думку на це питання має професор М.С. Пушкар, який наголошує на тому, що облік не виконує контрольних функцій і не може їх виконувати, а лише служить засобом отримання інформації про господарську діяльність, яку використовує система управління для контролю. Облік має зовсім інші функції, ніж контроль [4].

Узагальнюючи вище висловлені погляди різних авторів, професор З.В. Гуцайлюк зауважує, що контрольна функція властива не для системи обліку, як помилково вважають бухгалтери, а виключно для менеджерів різних рівнів. А

контроль пов'язують з системою обліку лише в тому сенсі, що облік, по-перше, служить інформаційною базою для контролю і, по-друге, використовується у якості механізму зворотного зв'язку в системі управління. Основним завданням бухгалтерського обліку, таким чином, є формування необхідних для контролю інформаційних потоків [2].

На нашу думку, такі твердження є доволі категоричними. Адже, бухгалтери, в процесі своєї професійної діяльності та опрацювання облікової інформації, стають у буквальному сенсі, невідомими свідками і «контролерами» здійснення будь-якої господарської операції та звітності. Інша справа: чи зауважують вони це і чи запобігають негативним явищам, використовуючи контрольну функцію бухгалтерського обліку.

Таким чином, контрольна функція бухгалтерського обліку була і залишається однією із важливих і невід'ємних в його системі та потребує серйозного переосмислення науковцями.

Література:

1. Виговська Н.Г. Основні елементи системи внутрішньогосподарського контролю// Нариси з бухгалтерського обліку і контролю:Монографія/ Н.Г. Виговська . – Житомир: ПП «Рута»,2005. - 444 с.
2. Гуцайлюк З.В. Економічний контроль і контрольна функція бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] /З.В. Гуцайлюк. – Доступ до ресурсу :<http://ena.lp.edu.ua>. (дата звернення 3.04.2016 р.). – Назва з екрана.
3. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль. [Текст]: навч. посіб./ Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 496 с.
4. Пушкар М.С. Ідеальна система обліку: концепція, архітектура, інформація: Монографія/ М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко. – Тернопіль: Карт-бланш, 2011. – 336 с.